

Melding om virksomheten i Statistisk Sentralbyrå i 1965

1. Innledning

Statistisk Sentralbyrå fikk fra 1965 bevilget sju nye organiserte stillinger. Dette gjorde blant annet visse utvidinger i den løpende statistikk mulig, men Byrået hadde i 1965 fortsatt mangel på stillinger for planleggingsarbeid, metode- og systemarbeid og nødvendig analysearbeid.

Byrået arbeider kontinuerlig med å forenkle både manuelle og maskinelle arbeidsrutiner m.m., men den nåværende maskinpark gir begrensede muligheter til ytterligere automatisering av statistikkproduksjonen. I 1965 ble det først og fremst gjort framskritt med generelle metoder for maskinell bearbeiding av de store sentrale registrene, og det foregikk ytterligere overgang til magnetbåndsortering, direkte maskinframstilling av tekstede manuskript-tabeller og bruk av magnetbånd til oppbevaring av statistiske data.

Byråets punchegruppe på Kongsvinger ble i slutten av året utbygget slik at den nå består av 15 funksjonærer.

Planleggingen av Byråets nye intervjuorganisasjon pågikk i hele 1965. Det ble utarbeidd retningslinjer for oppbyggingen og driften av organisasjonen og en plan for rekruttering og opplæring av lokale medarbeidere i de om lag 100 utvalgsområdene. For å få prøvd opplegget, begynte en rekrutteringen av medarbeidere i Østfold i desember. Intervjuorganisasjonen, som skal utføre oppdrag både for Byrået og for andre offentlige organer, skal være utbygd i hele landet ved utgangen av 1966.

Siden høsten 1959 har det vært holdt høyere utdanningskurs for fullmektiger og assistenter i Byrået. Erfaringene med denne kursvirksomheten har vært svært gode både for Byrået og for de funksjonærer som har deltatt. Som et resultat av opplæringen har funksjonærer uten høyere utdanning kunnet overta arbeidsfunksjoner som før ble utført av akademisk arbeidskraft. Da det hadde gått så vidt lang tid siden kursplanen for Byråskolen ble lagt opp og det på grunn av en stadig automatisering av arbeidsoperasjonene var blitt et voksende behov for bedre opplæring av personalet, fant en høsten 1964 grunn til å ta opp opplæringsvirksomheten for fullmektiger og assistenter til ny vurdering. En kom fram til følgende ordning som ble gjennomført i 1965: Kurs I - Obligatorisk introduksjonskurs; Kurs II - Obligatorisk kurs etter 1 års tjenestetid i Byrået (eksamensfritt, men med innlagte skriftlige øvelser); Kurs III - Frivillig utdanningskurs for fullmektiger og assistenter med eksamen og visse opptakingsvilkår; Kurs IV - Frivillig eksamensfritt videre-utdanningskurs for funksjonærer med eksamen fra kurs III. Kurs V - Kurs i maskinell

databasearbeiding og Kurs VI -- Spesialopplæring og opplæring ved fagkontorene. Kurs I erstattet det tidligere orienterende kurs for nye assistenter. Kurs III tilsvarer det tidligere årlige kurs ved Byråskolen. Kurs IV er det meningen å holde med noen års mellomrom. Kurs II er et nytt kurs som en mener er et nødvendig ledd mellom det obligatoriske orienteringskurs og det frivillige utdanningskurs. Det gjør det mulig å gi funksjonærer som har vært i Byrådet en tid, en mer omfattende opplæring i statistisk og administrativt arbeid som kan bidra til å dyktiggjøre funksjonærene slik at de blir kvalifisert for mer ansvarsfullt arbeid.

I 1965 ble det arbeidd med planer om en reorganisering av den administrative oppbygging av Byrådet. Formålet var å oppnå en mest mulig rasjonell og effektiv statistikkproduksjon og sette Byrådet i stand til å løse sine forskningsoppgaver på en bedre måte. Vedlagt følger et kart som viser den organisasjonsform en kom fram til og som ble gjennomført fra og med 1. januar 1966.

I serien Norges offisielle statistikk sendte Byrådet i 1965 ut 43 publikasjoner med i alt 4 495 trykksider. Av disse publikasjonene var 22 trykte, 18 stensilerte og 3 offsetpublikasjoner. Andre statsinstitusjoner sendte ut 5 publikasjoner i 1965 i denne serien. I serien Samfunnsøkonomiske studier ble det sendt ut 2 publikasjoner med i alt 658 trykksider og i serien Artikler fra Statistisk Sentralbyrå 4 publikasjoner med i alt 141 trykksider. Byrådet gjorde ferdig i manuskript 27 trykte, 23 stensilerte og 3 offsetpublikasjoner.

I hver av seriene Statistisk månedshefte og Månedsstatistikk over utenrikshandelen ble det som tidligere sendt ut 12 hefter, i alt 1 564 trykksider. Det ble sendt ut 369 meldinger i serien Statistisk ukehefte og 279 pressemeldinger i serien Aktuell statistikk.

Byråets bibliotek ble i 1965 besøkt av 3 420 personer (2 780 personer i 1964). Det ble utført 5 072 referanser og ekspedisjoner og 7 324 utlån.

2. Befolknings- og helsestatistikk

Oppbyggingen av det sentrale personregisteret og innarbeidingen av det nye personnummersystemet i personstatistikken krevde stor innsats i 1965. Arbeidet med personregisteret pågikk gjennom hele året, men tok noe lenger tid enn planlagt vesentlig fordi enkelte av de største folkeregistrene ikke ble ferdig med å overføre personnumrene til sine registre. Fra 1. januar 1965 gikk en over fra kvartalsvis til månedvis innhenting av meldinger for fødte, vigde, flyttede og døde. Omleggingen ble foretatt for at en skal kunne være mest mulig ajour med opplysninger i personregisteret, og den vil også gjøre det mulig etter hvert å få utarbeidd den løpende befolkningsstatistikken vesentlig tidligere enn hittil.

Det ble foretatt en inngående analyse av dødelighetsforholdene i de enkelte deler av landet på grunnlag av de registrerte dødsfall i årene 1959-1962 og den hjemmehørende folkemengde etter kjønn og alder ved folketellingen 1960.

Det ble foretatt en analyse av Stortingsvalget 1961 i samarbeid med Institutt for Samfunnsforskning. En analyse av Stortingsvalget 1965 ble planlagt.

3. Sosial-, retts- og undervisningsstatistikk

Planleggingen av en ny statistikk over sosialhjelp ble fullført. Statistikken skal bygge på individualoppgaver for de 30-40 000 personer som mottar hjelp etter lov om sosial omsorg, og den vil bli utarbeidd fra og med 1966. Det ble utarbeidd en ny statistikk over daginstitusjoner for barn, og planlagt en spesialundersøkelse over hjemmehjelp for eldre.

Det ble utarbeidd opplegg for en tilbakefallsundersøkelse for domfelte, botlagte og påtalefritatte, som vil bli holdt i 1966. Slike undersøkelser er planlagt foretatt hvert femte år i tillegg til den årlige statistikk over tilbakefallet blant siktede.

Når det gjelder undervisningsstatistikken, hvor utbyggingsoppgavene er særlig store, har det blitt lagt ned mye arbeid i planlegging og gjennomføring av en forholdsvis detaljert statistikk over studerende. Det ble utarbeidd manuskript til en ny publikasjon der statistikken for høstsemesteret 1964 blir lagt fram. Det er dessuten utarbeidd et opplegg til en undersøkelse av fag- og timefordelingen i 7-årig folkeskole, som Byrået skal utføre for Kirke- og undervisningsdepartementet.

4. Næringsstatistikk

Planleggingen av jordbrukstellingen 1969 ble påbegynt, og det ble satt ned et rådgivende utvalg for tellingen der jordbruksorganisasjonene og statsadministrasjonen er representert. Det ble videre utført en del forbedringer til skogbrukstellingen 1967.

Planleggingsarbeid vedrørende løpende landbruksstatistikk omfattet blant annet avlingsstatistikk, meieristatistikk og statistikk over driftsutgifter i skogbruket. Et utvalg som hadde i oppdrag å utrede en omlegging av avlingsstatistikken, la fram sin innstilling i april. Innstillingen har vært forelagt landbruksorganisasjonene, landbruksselskapene og andre til uttalelse, og høsten 1965 ble det holdt en prøveundersøkelse som omfattet om lag 400 bruk i ca. 40 kommuner. Det ble utarbeidd forslag til en

omlegging av meieristatistikken, og forslaget ble tatt opp til behandling av et utvalg med representanter fra meieriorganisasjonene og Byrået. Arbeidet med opplegg til en ny statistikk over driftsutgifter i skogbruket fortsatte, og det ble i samråd med skogbruksorganisasjonene utarbeidd planer for en prøveundersøkelse.

Høsten 1965 ble det holdt en frukttretelling som omfattet bruk med over 50 frukttrær. Bearbeidingen av materialet var ferdig ved slutten av året, og resultatene av tellingen legges fram i en særskilt publikasjon. I samband med den årlige representative jordbrukstelling ble det i 1965 foretatt en spesialundersøkelse over husdyrproduksjonen. På samme måte som i 1964 ble det foretatt totaltelling av bruk med stort svinehold (over 100 dyr) og stort hønsehold (over 500 voksne høns).

En spesialundersøkelse av alders- og yrkesstrukturen i jordbruket, som bygger på materiale fra jordbrukstellingene i 1949 og 1959, ble fullført. Resultatene av undersøkelsen ble lagt fram i en særskilt publikasjon. For første gang ble den årlige jaktstatistikken offentliggjort i en særskilt publikasjon, som blant annet gir tall for de enkelte kommuner. Skogstatistikken ble for første gang offentliggjort samlet i én årspublikasjon, og statistikken ble betydelig framskyndet.

Revisjonen av oppgaveskjemaene til bedriftstellingen 1963 ble praktisk talt fullført i 1965, og ved utgangen av året var en klar til å begynne på tabellarbeidet. Byråets sentrale foretaks- og bedriftsregister ble overført fra hullkort til magnetbånd, og det ble innført et nytt identifikasjonsnummersystem som i motsetning til det tidligere systemet er uavhengig av foretakets eller bedriftens navn.

Det ble satt i gang en ny kvartalsvis investeringsstatistikk for bergverksdrift, industri og kraftforsyning. Denne statistikken erstatter de halvårlige undersøkelser over antatt investering som Industridepartementet har foretatt siden 1958. Kvartalsstatistikken over ordretilgang og ordreserver ble utvidet til å omfatte treforedlingsindustrien. For den årlige industristatistikk ble det planlagt en omlegging av bearbeiding og presentasjonsform, som vil bli gjennomført fra og med 1965-statistikken og som vil medføre en betydelig framskynding av denne statistikken.

Månedsheftet Månedsstatistikk over utenrikshandelen ble fra og med januar 1965 trykt i offset på Byråets eget offsetanlegg. Overgangen fra boktrykk til offset gjorde det mulig både å sende ut heftet 2-3 uker tidligere enn før og å redusere trykningsutgiftene.

Høsten 1965 ble det foretatt en undersøkelse av godstransporten i løsfart på kysten.

5. Annen økonomisk statistikk

Det forberedende arbeid for utbyggingen av en regnskapsstatistikk ble satt i gang i begynnelsen av 1965 og pågikk gjennom hele året.

Bearbeidningen av materialet til inntektsundersøkelsen 1962 og til aksjespredningsstatistikken ble fullført. Etter oppdrag fra Helsedirektoratet ble det foretatt en undersøkelse av privatpraktiserende tannlegers næringsinntekt for inntektsåret 1964.

Det ble utarbeidd en ny publikasjon om de offentlige sektorers finanser, der en for første gang presenterer regnskapene for alle offentlige sektorer i standardisert og samordnet form som deler av et felles regnskapssystem. Den første utgaven av publikasjonen gir tall for 1961. Arbeidet med neste utgave, som omfatter årene 1962-1964, ble påbegynt. En ny kvartalsstatistikk over inntekter og utgifter på statens bevilgningsregnskap ble satt i gang.

I samband med finanstillingen for 1964 ble det foretatt en spesialundersøkelse for skipsrederiene for å sikre bedre samsvar mellom finanstillingen og utenriksregnskapet. Det ble satt i gang arbeid med en ny femårlig telling av forretnings- og sparebankenes utlån etter næring fordelt på utlånsarter og fylker.

I 1965 ble det holdt en ny lønstilling for arbeidere i bergverksdrift og industri. Førrige telling ble holdt i 1960. Lønnsstatistikk for kommunale arbeidstakere, som sist ble utarbeidd for 1962, ble for 1965 utvidet til å omfatte alle kommuner mot tidligere bare kommuner med minst 2 000 innbyggere. Det ble også hentet inn lønnsstatistikk for bank- og forsikringsvirksomhet og innenriks rutefart.

Planleggingen av forbruksundersøkelsen 1967 ble satt i gang. Undersøkelsen vil bli gjennomført som en kombinert intervju- og regnskapsundersøkelse.

6. Nasjonalregnskap, forsknings- og analyseoppgaver

I tillegg til det løpende arbeid med nasjonalregnskapet ble beregninger av reviderte og tilbakegående tall for perioden 1865-1960 fullført, og resultatene ble publisert høsten 1965.

Innenfor skatteforskningen ble det gjort ferdig en undersøkelse av progressiviteten i skattesystemet i 1960. Det ble ellers arbeidd med en oversikt over det norske skattesystemet i 1965 og en undersøkelse av skattleggingen av norske investeringer i utlandet. Forsøkene på å forbedre skatteprognosemodellen fortsatte.

Publikasjonen Norges økonomi etter krigen ble sendt ut høsten 1965. Det ble også sendt ut en publikasjon om utenlandske eierinteresser i norske bedrifter og en publikasjon om ekteskap, fødsler og vandringer i Norge 1865-1960.

Arbeidet med den store numeriske modellen over norsk økonomi (MODIS II) ble gitt høy prioritet. Modellen ble ferdig tidsnok til at den kunne bli brukt til beregninger for nasjonalbudsjettet sommeren 1965. Det ble i årets løp også arbeidd på flere andre forskningsprosjekter, blant annet om de langsiktige utviklingslinjer i norsk økonomi og om stabiliteten av de økonomiske sammenhenger.

Også i 1965 ble det lagt stor vekt på konjunkturanalysen. Foruten det årlige Økonomisk utsyn ble det publisert ni månedlige konjunkturrapporter.